

Olje- og energiminister Tord Lien
Næringsminister Monica Mæland
Klima- og miljøminister Tine Sundtoft

Vår dato 03.06.2014
Deres dato
Vår referanse
Deres referanse

Innspill til stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk hvor klimautfordringer og næringsutvikling sees i sammenheng

Norsk Industri er svært tilfreds med at Regjeringen har varslet at det skal legges frem en helhetlig stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk hvor klimautfordringer og næringsutvikling sees i sammenheng.

Blant våre medlemmer er det knyttet store forventninger til stortingsmeldingen og vi ser frem til fremleggelsen neste år. Vedlagt følger et notat fra Norsk Industri med innspill til områder vi mener meldingen bør drøfte og hvilke politiske prioriteringer som bør vektlegges.

Norsk Industri bidrar gjerne ytterligere med innspill og synspunkter i forbindelse med meldingsarbeidet.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Stein Lier-Hansen
Adm. dir.

Norsk Industris innspill til stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk hvor energiforsyning, klimautfordringer og næringsutvikling sees i sammenheng.

Innhold

1. Sammendrag – hovedbudskap til meldingsarbeidet.....	1
2. Behov for en helhetlig tilnærming.....	3
3. Konkuranseevne som faktor i energi- og klimapolitikken	4
4. Bærende prinsipper for norsk klimapolitikk	9
5. Industrien en del av løsningen.....	10
6. Olje- og gassproduksjon i et energi- og klimaperspektiv.....	11
7. Fornybar energi og råvarer som nasjonalt fortrinn	13
8. Infrastruktur.....	13
9. Virkemidler for teknologiutvikling og innovasjon.....	14

1. Sammendrag – hovedbudskap til meldingsarbeidet.

Regjeringen har varslet at den vil legge fram en melding om energiforsyning, klima og næringsutvikling. Norsk Industri er svært tilfreds med at et slikt meldingsarbeid iverksettes, og at disse områdene ses i sammenheng. I dette notatet legges hovedvekten på å understreke og eksemplifisere betydningen av at en ny stortingsmelding belyser og drøfter sammenhengen mellom energi, klimapolitikk og konkuranseevne.

Det er nødvendig å se politikken på disse områdene også i et internasjonalt og globalt perspektiv. Norge har et åpenbart ansvar for egen nasjonal utvikling på de aktuelle områdene, men i tillegg er Norge en viktig aktør i andre lands energiforsyning. Norge er en stor produsent og eksportør av energiintensive produkter som for eks. aluminium og silisium. Norske produkter basert på fornybar kraft har betydning for arbeidet med å oppnå globale utslippsreduksjoner av klimagasser. Spesielt viktig for vurderingen av norsk energi- og klimapolitikk blir utviklingen av norsk petroleumsvirksomhet og kraftintensiv industri.

Den kraftintensive industrien representerer et betydelig potensiale for økt forbruk av fornybar energi og eksport av "elektrisitet i fast form".

Det er derfor nødvendig å se på alle aspekter ved Norges rolle og hvordan norske disposisjoner griper inn i andre lands mulighet til å realisere globale klimamål.

Ut fra behovet om å drøfte energi, klima og næringsutvikling i en slik sektor- og grenseovergripende sammenheng, må en ny stortingsmelding legge hovedvekten på:

- Norges fremste komparative fortrinn i et lavutslippssamfunn vil være tilgangen på fornybar kraft og kompetanse. Energi-, klima og næringspolitikken må sikre en realisering av disse fortrinnene gjennom økt konkurransekraft og dermed teknologi- og industriutvikling for framtiden.
- Det er klimaeffektivt å utnytte fornybar energi så nær produksjonsstedet som mulig. Generelle rammebetingelser og konkurranseforhold som motvirker slik energiutnyttelse vil trolig gi økte globale klimautslipp.
- Energi- og klimapolitikk må sees i sammenheng med utviklingen av næringslivets konkurranseevne. Uten at det tas hensyn til konkurranseevnen står en i fare for å flytte produksjon og utslipp ut av Norge. På den måten undergraves det langsiktige arbeidet med å redusere globale utslipp, og det svekker legitimiteten av klimapolitikken.
- Økte klimaambisjoner må følges av forsterkede tiltak for å hindre karbonlekkasje.
- Norsk Industri vil understreke betydningen av CO₂-kompensasjonsordningen som ble etablert i 2013. Det må skapes trygghet for at denne ordningen opprettholdes til 2020.
- Rammebetingelsene etter 2020 må klargjøres i rett tid. CO₂-kompensasjonsordningen må opprettholdes og forbedres utover 2020. Ordningen må bli en sterkere integrert del av ETS slik at økt forutsigbarhet kan støtte opp om industriinvesteringer i ny teknologi slik at verdiskapingsmulighetene basert på norsk vannkraft kan realiseres.
- Mens vi avventer nye føringer fra forpliktende internasjonale klimaavtaler, må det vedtas og iverksettes nasjonal politikk og Norge må aktivt påvirke og delta i EUs arbeid.
- Nasjonale og europeiske klimatiltak må knyttes direkte opp mot kvantifiserbare eller sannsynlige reduksjoner i globale utslipp. Isolerte nasjonale klimamål som ikke knyttes opp til globale utslippsreduksjoner kan virke negativt på konkurranseevnen og føre til karbonlekkasje.
- Den kraftintensive industrien har en positiv betydning for kraftsystemet. Endringer i industriens forbruk kan få store konsekvensene for kraftsystem og oppnåelse av globale klimamål.
- Finansiering av infrastruktur knyttet til kraft fra land til installasjoner på norsk sokkel må i sin helhet skje ved anleggsbidrag, slik at konkurransesituasjonen til fastlandsindustrien ikke svekkes.
- Det er behov for en mer samordnet innsats for å få til teknologiutvikling i kraftintensiv industri og virkemidler må bli mer kraftfulle.

2. Behov for en helhetlig tilnærming

Nasjonalt

Energi- og klimapolitikk står høyt på norsk og europeisk dagsorden. De siste årene har Stortinget bl.a. diskutert petroleumsmelding, klimamelding og nettmelding. Det er etablert en svensk/norsk ordning med grønne sertifikater for ny fornybar energi, og det er bygget opp økonomiske virkemidler gjennom Enova som har betydning for klimatiltakene i Norge. Det er vedtatt brede klimaforlik i Stortinget både i 2008 og i 2012. Norsk Industri forutsetter at klimaforlikene for industriens del ligger fast til 2020.

Energi- og klimapolitikk, som isolerte politikkområder, er godt belyst gjennom utredninger og meldinger. Regjeringens arbeid med en ny melding må derfor belyse sammenhengen mellom energi- og klimapolitikken og forholdet til konkurranseevne og næringsutvikling. Norsk Industri understreker betydningen av en slik helhetsbetraktning. En energi- og klimapolitikk som ikke tar høyde for de muligheter og konsekvenser som kan skapes for nåværende og framtidige bedrifter, eller som ikke tar hensyn til betydningen av endringer i konkurranseevnen mellom ulike land og regioner, står i fare for ikke å gi de ønskede resultater i form av globale utslippsreduksjoner. Norsk Industri forutsetter at klimaforliket for industriens vedkommende ligger fast til 2020.

EU og Europa

EU er en sentral premissgiver for norsk politikk. Både i nærings-, energi- og klimapolitikken er Norge i realiteten integrert i EU og må forholde seg til EØS-avtalen og aktuelle direktiver og vedtak i EU. At EU for tiden har sin politikk på energi- og klimaområdet til gjennomgang og revisjon, bidrar til utfordringer for norsk politikktutforming på disse områdene. Europakommisjonen forslag om å redusere de samlede utslippene av klimagasser med 40 prosent innen 2030 og at en betydelig del av dette vil bli oppnådd gjennom en styrking av kvotehandel (ETS), en fortsatt satsing på utbygging av fornybar energi og energieffektivisering understreker dette.

Fra Norsk Industri foreligger det innspill til EUs politikk på de berørte områdene. (Vedlagt) Regjeringen har i desember 2013 og i brev av 19. mars 2014 sendt over prinsipielle synspunkter om innretningen av EUs politikk. Vi vil fremheve betydningen at industriens interesser og hensynet til industriens rammevilkår også ivaretas. Økte klimaambisjoner må følges av forsterkede tiltak for å hindre karbonlekkasje. Dette må tas med i regjeringens dialog med EU, i tillegg til hensynene til Norge som energileverandør.

Som betydelig produsent og leverandør av energi til Europa er det naturlig og nødvendig at Norge gir innspill i den pågående prosessen, både til EUs organer og til EUs medlemsstater. En slik politisk påvirkning må skje parallelt med arbeidet med en ny norsk stortingsmelding. Det er derfor viktig at oppstarten av meldingsarbeidet ikke ender opp som innledningen til en "politikk-løs periode". Norske posisjoner på energi-, klima- og næringsutviklingsområdet må kontinuerlig utvikles og formidles inn i EU-prosessen som vil pågå de nærmeste årene. Dette arbeidet må skje både gjennom bilaterale nasjonale kontakter og gjennom kanaler som eksisterer i EØS-avtalen.

Internasjonal klimaavtale.

Arbeidet med å få etablert internasjonale bindende klimaavtaler må fortsette, men det vil ta tid før dette er på plass. Et marked for klimakvoter er ikke en del av de globale forhandlingene i FN-regi. Vi kan derfor ikke bare basere norsk klimapolitikk og norske tiltak på at vi får en global kvotepris, men også delta direkte i EUs videre utvikling av det europeiske kvotesystemet.

Parallelt med FN prosessen er det etablert flere regionale og bilaterale avtaler som kan gi positive resultater. Dette er en type avtaler som setter søkelyset på "nedenfra og opp"-tiltak. Det vil si at klimaarbeidet fokuseres på summen av de tiltak det enkelte land velger å iverksette som nasjonal politikk. Trolig vil en ny stortingsmelding bli utarbeidet i en periode hvor "nedenfra og opp"-tenkningen er den mest konkrete globale rettesnor å forholde seg til for EU og for Norge.

3. Konkuranseevne som faktor i energi- og klimapolitikken

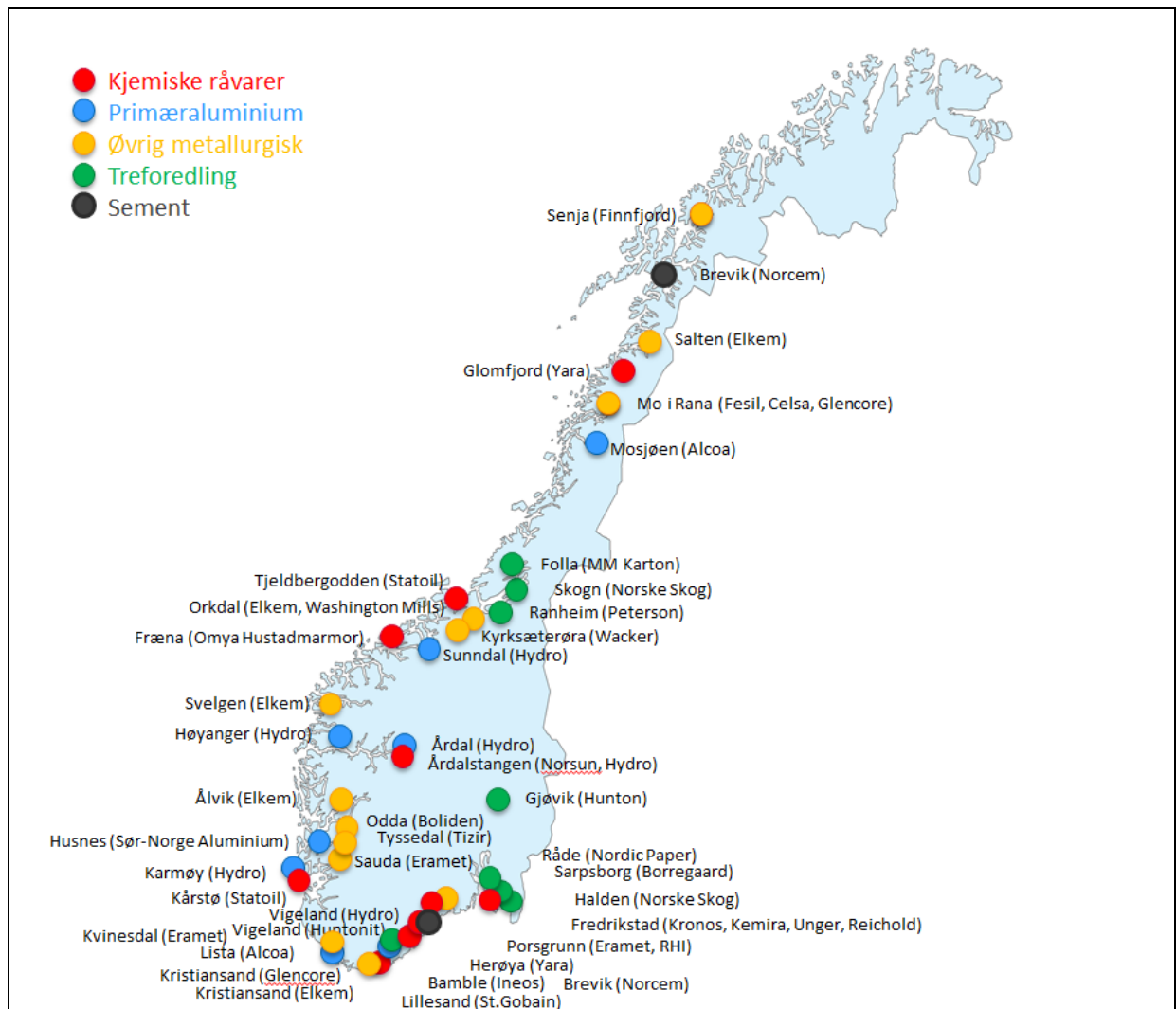
Høy verdiskaping og sysselsetning bør være de viktigste målene for norsk næringspolitikk. Energipolitikken må underbygge dette.

I Norge er det lang tradisjon for å se energiforsyning som vital infrastruktur underlagt nasjonal styring og kontroll. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom offentlig eierskap til det aller meste av vannkraftkraftproduksjon og til overføringsnett.

Mye av den historiske begrunnelse for slik offentlig styring og kontroll med energiproduksjon er knyttet til ønsket om nasjonal og offentlig kontroll med naturressursene. Kraftproduksjonen har likevel vært en viktig og avgjørende forutsetning for utvikling av industri og norsk næringsliv. Noe det har vært bred politisk oppslutning om.

Norge har store energiresurser som bør være et konkurransefortrinn for industri og øvrig norsk næringsvirksomhet.

Fornybar energi tilsier lokalisering av kraftintensiv industri i Norge i et globalt klimaperspektiv. Det er viktig at politikken ikke pålegger kostnader som svekker insentivene til slik riktig lokalisering. Kostnader knyttet til bruk av kraftnettet må underbygge dette. Vi vil også understreke viktigheten av langsiktige kontrakter i markedet. Uforutsigbare politiske rammevilkår som skaper stor regulatorisk risiko i kraftmarkedet svekker dette. Usikkerheten som ble skapt i forbindelse med CO₂-kompensasjonsordningen høsten 2013 er et slikt eksempel.

Kraftproduksjon og -distribusjon er i seg selv viktig næringsvirksomhet i Norge. Forholdene må legges til rette for investering og verdiskaping i denne bransjen. Meldingen må drøfte struktur i kraftbransjen og forutsetningene for å reise nødvendig investeringskapital.

Norsk leverandørindustri til kraft- og energisektoren representerer en betydelig kompetanse og er en viktig driver for teknologiutvikling innen fornybar energi- og industriutvikling og verdiskaping. Eksportandelen for bedriftene er svært høy. En helhetlig verdikjede og godt samspill innen denne har bidratt til dette. Det er viktig at dette kompetansemiljøet opprettholdes og videreutvikles i Norge, slik at det kan bli en viktig bidragsyter i utviklingen av miljø- og fornybarteknologi samt verdiskaping, både nasjonalt og internasjonalt.

Et eksempel på et selskap innen dette segmentet er Rainpower. Et norsk selskap med 160 års erfaring innen kraftforsyning. Selskapet har 270 ansatte og omsetter for 620 millioner kroner. 400 millioner kroner av omsetningen er fra eksport og eksportandel øker. Rainpower er etablert med kontorer i 7 land og har omlag 90 ansatte utenfor Norge, derav 40 ansatte i Kina.

Det er viktig at meldingen legger grunnlag for et bedre og helhetlig samspill mellom investeringer i produksjon og utbygging av kraftnett. Staten må i større grad tilrettelegge for kostnadseffektive helhetsløsninger hvor lokalisering av ny produksjon, overføringskapasitet, forsyningssikkerhet og forventet forbruksendring sees i sammenheng.

På samme måte som energipolitikken kan brukes for å fremme norsk næringsutvikling, vil framtidig energiproduksjon og nye klimarelaterte løsninger være avhengig av næringslivet og næringspolitikken. Energipolitikk, klimapolitikk og relevant teknologiutvikling realiseres i et samspill mellom myndigheter og næringsutøvere. Det er for eksempel meningsløst å diskutere bruk av bioenergi uten at en ser på forutsetningene for produksjon av biomasse og på industriell foredling av slik biomasse til nyttbare energibærere og til produkter fra fornybare råstoff. Det er nær sammenheng mellom skog- og landbrukspolitikk og muligheten til å realisere mål i energipolitikken. Videre er det avgjørende viktig med industrielle aktører i for eksempel treforedlingsindustrien, for å kunne realisere energi- og klimapolitiske mål knyttet til biomasse.

Muligheten til å reise nødvendig kapital for realisering av vindkraft og fornyelse av kraftnettet vil avhenge av blant annet internasjonale finansmiljøers vurdering av utviklingen i norsk økonomi og av forutsigbarheten til norske myndigheters rammebetingelser.

Stortingsmeldingen må gå i dybden av sammenhengen mellom næringspolitikken og energi- og klimapolitikken. Det må settes søkelyset på:

- Norsk og europeisk konkurranseevne
- Sysselsetting og velferd, og samspillet med langsiktig ressursforvaltning
- Vareproduserende industri, kraftbransjen og landbruket som nødvendige aktører for å realisere en bærekraftig energi- og klimapolitikk
- Relevant kunnskaps- og teknologiutvikling

Endringer i konkurranseevnen kan føre til flytting av utslipp på en måte som øker utslippene av klimagasser. For Norge som en stor produsent av industriprodukter på grunnlag av fornybar energi, er det viktig å se på konsekvensene av endring i internasjonal konkurranseevne. Det er klimaeffektivt å utnytte fornybar energi så nær produksjonsstedet som mulig. Generelle rammebetingelser og konkurranseforhold som motvirker slik energiutnyttelse vil trolig kunne gi økte globale klimautslipp.

Ideelt sett bør klimapolitikken styrke konkurranseevnen til de produsentene som har lavest karbonfotavtrykk slik at disse kan vokse. Dersom EU og Norge fører en klimapolitikk som gjør at de mest klimaproduktive produsentene utsettes for klimakrav som svekker deres globale konkurranseevne, vil konsekvensen være at produksjonen flyttes til land uten klimatiltak og klimakrav overfor industrien. I Norge, som stor produsent av industriprodukter basert på fornybar energi, vil en klimapolitikk som svekker industriens konkurranseevne føre til karbonlekkasje.

Hvordan energi- og klimapolitikken virker inn på konkurranseevnen til næringslivet i ulike land og regioner, og hvordan dette igjen påvirker de globale utslippene av klimagasser, er et av de viktigste spørsmålene meldingen må drøfte. EU er i økende grad opptatt av disse

sammenhengene. I konklusjonene fra Rådet i EU 20. til 21. mars (EUCO 7/1/14 Rev 1) slås følgende fast:

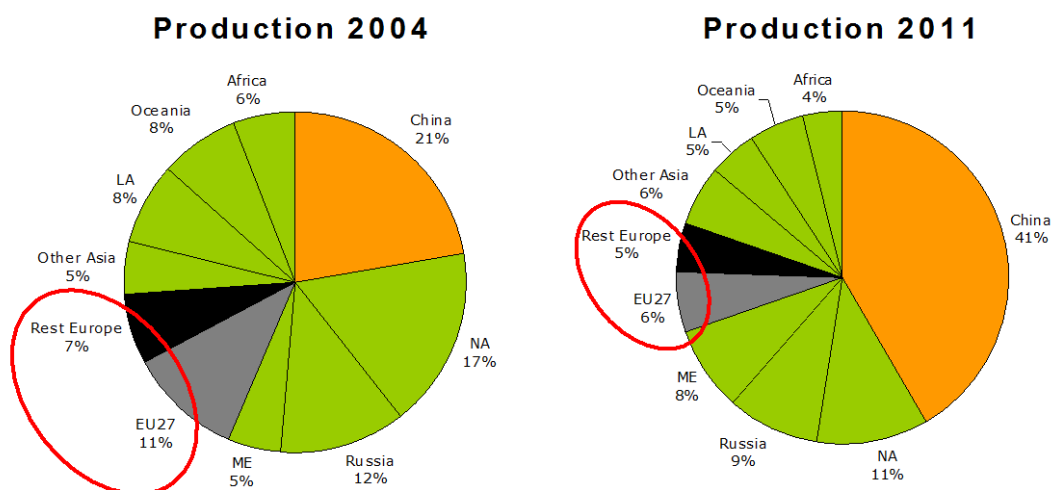
A coherent European energy and climate policy must ensure affordable energy prices, industrial competitiveness, security of supply and achievement of our climate and environmental objectives.

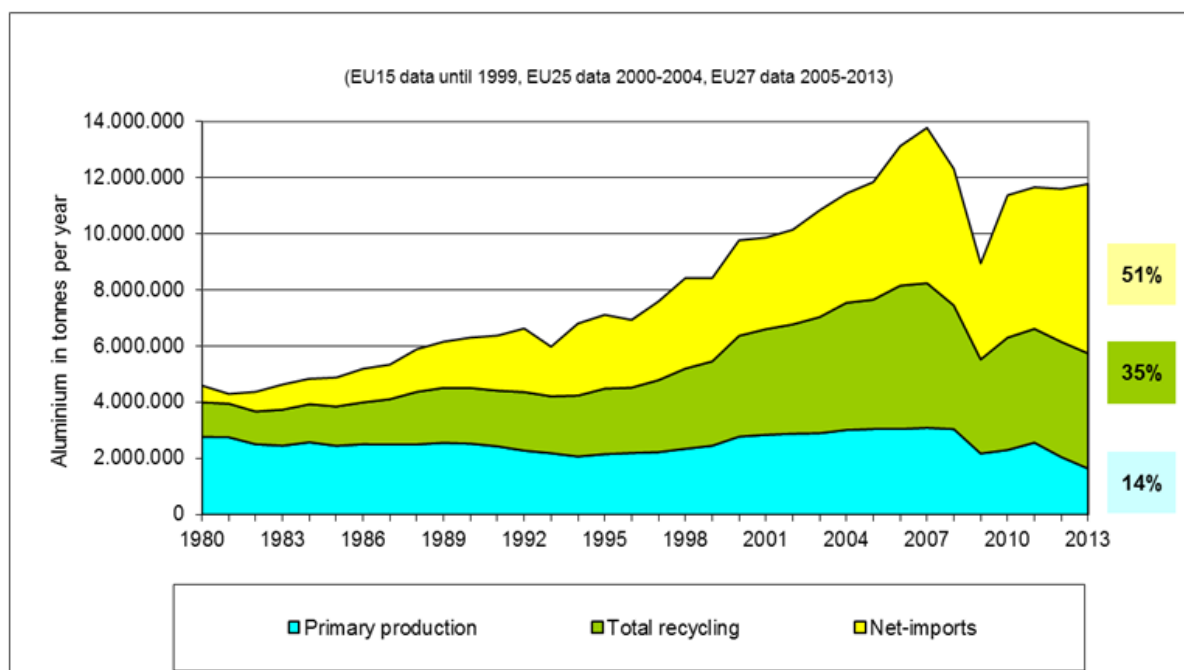
En ny stortingsmelding må bidra til bedre innsikt og resultatoppnåelse på disse områdene. Der er særlig viktig å vurdere hvordan konkuranseevne påvirkes og virker inn på flytting av energiforbruk og utslipp av klimagasser. Den utviklingen en kan se i internasjonal aluminiumsproduksjon illustrerer denne problemstillingen.

Av figurene nedenfor går det fram at Europa har tapt andel av verdens totale aluminiumsproduksjon fra 18 prosent i 2004 til 11 prosent i 2011. Der er selvsagt flere forhold som ligger bak en slik forskyving av produksjon mellom ulike regioner i verden. Men sett under ett bekrefter dette at konkuranseevnen til europeisk aluminiumsindustri er svekket i forhold til industrien i andre deler av verden.

EU27 has lost importance in global aluminium industry

Main competition between Europe vs rest of the world, not within Europe

Kilde: Eurometaux

Isolert sett har Europas klimautslipp blitt forbedret på grunn av dette. Men ny aluminiumsproduksjon utenfor Europa er hovedsakelig basert på termisk kraft og dermed vil utslippene fra energiproduksjonen være betydelig høyere enn i Europa. Klimapolitikken fører til en svekkelse av Europas konkurranseevne i forhold til land som ikke har tilsvarende klimakostnader.

Klimapolitikken skaper usikkerhet i kraftmarkedet. Norsk Industri vil understreke betydningen av CO₂-kompensasjonsordningen som ble etablert i 2013 og som demper konsekvensene av kvotesystemets pressvirkning på elektrisk kraft til konkurranseutsatt industri. Så lenge kostnadene ved klimapolitikken rammer industrien i land som i utgangspunktet er mest klimaeffektive og inntil våre handelspartnere har likeverdige klimaforpliktelser, må det skapes trygghet for at denne ordningen opprettholdes inntil 2020, og forbedres utover 2020. Ordningen må bli en sterkere integrert del av ETS slik at økt forutsigbarhet kan støtte opp om industriinvesteringer.

Alle nasjonale og regionale tiltak som berører klima må sees i lys av sin globale virkning. Foruten å diskutere mål og virkemidler som gir tilfredsstillende energiforsyning, god nasjonal næringsutvikling og nødvendig bidrag til reduksjon i globale klimagassutslipp, må stortingsmeldingen foreta en vurdering av konsekvenser/ bidrag fra andre sektorer og politikkområder enn de som omfatter energi, klima og næringslivet.

4. Bærende prinsipper for norsk klimapolitikk

Regjeringen og samarbeidspartiene på Stortinget har varslet at de vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket. Norsk Industri vil understreke at arbeidet med en ny stortingsmelding og eventuell endring av klimapolitikken må samordnes.

Klimapolitikken må ses i lys av internasjonale avtaler og utviklingen i EU. Selv om ytre forutsetninger for nasjonal handling skulle forbli uavklarte må en arbeide ut fra noen generelle prinsipper og forutsetninger. Nedenfor antydes noen slike prinsipper som bør legges til grunn for arbeidet med en ny helhetsmelding:

- Et globalt problem krever politikk og tiltak som gir globale virkninger. Dette gjelder for klimapolitikken enten den føres på overnasjonalt, nasjonalt eller lokalt nivå.
- Internasjonale forpliktende avtaler er nødvendig for tilstrekkelige globale utslippsreduksjoner. Mens en arbeider for å få etablert globale avtaler må en iverksette regional, nasjonal og lokal politikk som bidrar til å redusere de totale utslippene globalt, fremmer arbeidet med internasjonale avtaler og som skaper nye teknologiske løsninger for framtidige utslippsreduksjoner.
- Sektorer i ETS bør ikke ha doble virkemidler for å oppnå nasjonale utslippsmål. Ensidede nasjonale krav overfor industrien kan føre til at utslipp flyttes til andre områder. Slik karbonlekkasje vil bidra til å øke totalutslippene.
- Prinsippet om at "forurensers betaler" kan få utilsiktede virkninger så lenge ikke alle produsenter av samme vare eller produkt er underlagt kvotesystemet.
- Nasjonal klimapolitikk må rette seg inn mot reduserte utslipp fra innenlands forbruk av varer og tjenester og stimulere til utvikling av mer klimaeffektiv teknologi og produkter, og gi incentiver for implementering av slik teknologi og produksjon.
- Kostnadseffektivitet må ligge til grunn for prioritering av aktuelle klimapolitiske tiltak. Utfordringene er så store og kostnadskrevende at ressursene må settes inn der de globale resultatene blir størst.
- Styringseffektivitet, ved at nødvendige tiltak for å nå målene, men som har kostnader utover kvotesystemets, finansieres gjennom spesielle ordninger i samsvar med energi- og miljøstøtteregele. Utslippsmål må følges av tilhørende virkemidler.
- Kvotehandling må videreutvikles til et globalt virkemiddel i klimapolitikken.
- For at norske bedrifter skal sikres likeverdige rammebetingelser og praktisering må EUs regelverk for kvotesystem (ETS) implementeres og følges opp på samme måte som konkurrentlandene i EU.
- Tiltak som gir raske globale utslippsreduksjoner må prioriteres. Dette kan innebære overgang fra kull til gass nå, og aksept for at gass blir brukt lenger enn å vente på at kull kan bli erstattet med noe som gir enda lavere utslipp.
- Usikkerhet og investeringsvegving som skapes av uavklart politikk må "kompenseres" gjennom tiltak som reduserer risiko og fremmer investeringer i nytt og bedre produksjonsutstyr. Dette er viktig for å sikre raskest mulig implementering av ny og mer klimaeffektiv teknologi og produkt.

- For å oppnå tilstrekkelig endring i forbruks- og produksjonsmønster blir det behov for å ha tilstrekkelig informasjon om produktenes verdikjeder og karbonfotavtrykk på tvers av landegrenser og i alle produksjonsledd.

5. Industrien en del av løsningen

Den kraftintensive industrien vil i den kommende tiårsperioden kunne spille en avgjørende rolle i både energi- og klimapolitikken og i den fremtidige industrisatsingen. Det fordrer imidlertid at rammebetingelsene legges til rette, bl.a. når det gjelder tiltak som kan hindre karbonlekkasje. Norsk Industri mener at opprettholdelse av industriproduksjon basert på høye miljø- og klimastandarder – og særlig når denne bygger på fornybar og utslippsfri energi – er blant de viktigste tiltak Norge og Europa kan satse på for å nå de samlede målene. Mer enn noen sinne er det viktig å ha for øyet at bærekraftig utvikling bygger på en balanserte kombinasjon av miljømessige, sosiale og økonomiske hensyn.

En betydelig andel av klimagassutslippene er knyttet til produksjon av energiintensive industriprodukter. Slik produksjon bør i størst mulig grad lokaliseres og videreutvikles der det er mulig å utnytte naturgitte forutsetninger for produksjon og bruk av fornybare energikilder. Eksport av metaller, biobaserte produkter og andre energiintensive produkter er trolig en bedre måte å anvende et forventet kraftoverskudd på enn eksport av elektroner gjennom nytt nett og kabler. Norsk vannkraft er fleksibel og fornybar, og en balansert kraftutveksling med utlandet gir økt verdiskaping og klimagevinst, i tillegg til forbedret forsyningssikkerhet. Samfunnsøkonomiske lønnsomme mellomlandsforbindelser må bygges i rett tid før Europa finner andre løsninger. Vi må legge til rette for økt verdiskaping i energisektoren, samtidig som industriens behov for stabile og konkurransedyktige rammebetingelser må ivaretas. En eventuell nedbygging av kraftintensiv industri vil gi et økt kraftoverskudd og behov for ytterligere kostbare investeringer i mellomlandsforbindelser.

Industrien trenger stabile og forutsigbare rammebetingelser. Det betyr at dagens mål og tiltak må ligge fast til 2020. For å skape nødvendig forutsigbarhet må rammebetingelsene etter 2020 avklares så tidlig som mulig.

Industriens konkurranseevne og industriell renessanse må være en bærebjelke i energi- og klimapolitikken. En forvitring av Norges og Europas industribase er en klar trussel mot arbeidsplasser, sosial stabilitet, teknologisk utvikling, energimarkedenes funksjon, økonomi og provenyinntekter og muligheten for klimapolitiske tiltak. I tillegg vil en nedskalering øke den pågående karbonlekkasjen med økte globale utslipp som resultat. Som en del av 2030-strategien har derfor EU lansert forslaget om en industriell renessanse, der målet er at industriens del av Europas BNP skal utgjøre 20 prosent.

I nasjonal politikk er det naturlig å sette et hovedfokus på konsekvensene av innenlandsk forbruk (bl. a. i transportsektoren). Selv om en vesentlig del av vårt energiforbruk er basert på fornybar energi, vil også enøktiltak ha en positiv klimaeffekt. Innspart energi har en alternativ anvendelse til blant annet innenlandsk vareproduksjon og til mulig eksport av energi og effekt. Eksempel på slik innenlandsk forbruk er produksjon av aluminium og silisium. Selv om slik produksjon isolert sett øker nasjonale utslipp, vil dette likevel kunne

være et vesentlig bidrag til globale reduksjoner. Det forventes økt global etterspørsel etter mange av produktene den kraftintensive industrien produserer. Det må være et mål at norske industribedrifter kan stå for en del av den økte produksjonen som markedet vil etterspørre.

Langsiktige stabile rammebetingelser er en nøkkelfaktor i arbeidet med en helhetlig politikk for energiforsyning, næringsutvikling og global klimagevinst. Introduksjon av velfungerende markeder på energiområdet har bidratt til stor grad av effektivisering innenfor denne sektoren og gitt gevinst til forbrukerne i form av rimeligere energi. Spørsmålet nå er om "markedsløsninger", slik vi har forestilt oss at disse markedene skulle fungere, gir de nødvendige resultater på en hensiktsmessig måte. Ikke minst har det klimapolitiske arbeidet og Europas behov for større forsyningssikkerhet introdusert så mye politisk intervensjon innenfor disse områdene at det er begrenset mulighetsrom for velfungerende markeder. Resultatet kan fort gi så mye usikkerhet at nødvendige løsninger ikke blir introdusert eller at måloppnåelsen blir urimelig kostbar.

Våre erfaringer om at utviklingen går i retning av større og mer velfungerende markeder for elektrisk kraft i Europa må trolig modifiseres på grunn av det som bl.a. skjer i Tyskland. Nye teknologiske muligheter og sentral- og regional politikk skaper helt nye forutsetninger. Dette kan undergrave tanken om et stort felles kraftmarked i Europa. Stortingsmeldingen må ha en grundig vurdering av det som nå skjer, særlig i Tyskland, og hvordan utviklingen kan tenkes å bli i framtiden. Dette vil legge avgjørende forutsetninger for investeringer i norsk kraftsektor de nærmeste årene. Selv om EU er en meget sentral premissleverandør for norsk politikk på de områder som meldingen vil omfatte, må ikke betydningen av nasjonal politikk i relevante nærliggende land som Tyskland og Storbritannia undervurderes. Denne utviklingen vil legge sterke føringer på de lønnsomhetsberegninger som må gjøres for de konsesjonssøkte forbindelsene til Tyskland og Storbritannia.

Norsk Industri kan bistå i meldingsarbeidet med eksempler og dokumentasjon som viser at det er samfunnsøkonomisk og klimaeffektivt å lokalisere kraftintensiv produksjon nær stedbunden produksjon av fornybar kraft. Særlig gjelder dette steder med store vannkraftressurser og hvor alternativet til lokalt industriforbruk er transport av kraft over store avstander. Vannkraft og annen fornybar energi gir Norge spesielle forutsetninger for klimaeffektiv produksjon av varer.

Det har i mange år foregått en debatt om hensiktsmessigheten av elektrisk kraft fra land til installasjoner på norsk sokkel. Kraft fra land (KFL) har stor betydning for norsk kraftforsyning og nettutbygging. Det er viktig at debatten og beslutninger om KFL baserer seg på realistiske forutsetninger om konsekvensene av alternativ anvendelse av elektrisitet og eventuelt frigjort gass. Det avgjørende kriteriet må være tiltakskostnadene for eventuelle klimagevinster basert på de mest realistiske forutsetningene om brukstid og energipriser. Aktivitetsnivået på norsk sokkel kan derfor påvirke både nivå og lokalisering av energiforbruk og produksjon. Finansiering av infrastruktur knyttet til (KFL) må i sin helhet skje ved anleggsbidrag, slik at konkurransesituasjonen til fastlandsindustrien ikke svekkes.

6. Olje- og gassproduksjon i et energi- og klimaperspektiv

Selv om olje og gass spiller en relativt liten rolle i norsk energiforsyning, er aktiviteten på norsk sokkel en viktig faktor i europeisk og global energiforsyning. I en stortingsmelding som vektlegger sammenhengene mellom energipolitikk, klimapolitikk og næringsutvikling er det nødvendig å se konsekvensene av og for petroleumsaktiviteten. Meldingen må beskrive de ulike energibærernes plass i det globale energimarkedet, hvordan utviklingen i forbruket har utviklet seg og en antatt framskriving av dette. Videre må man vise klimakonsekvensene av de ulike energibærerne og fordelingsvirkningene av en nødvendig klimapolitikk, for eksempel relatert til togradersmålet. Dette er særlig viktig for Norge som er stor bidragsyter til energiforsyningen i andre land, og som gjennom våre leveranser påvirker energimiks og utslipp hos andre enn oss selv.

Vår hypotese er at redusert norsk olje- og gass produksjon, eller økt usikkerhet om mulige leveranser fra Norge, vil bidra til å styrke kulllets posisjon som energibærer både i Europa og globalt. Det vil derfor neppe være noen global klimagevinst av en restriktiv norsk petroleumsproduksjon. Snarere tvert om. Det er viktig at stortingsmeldingen går dypere inn i dette enn det som foreligger av vurderinger per dags dato. Slike vurderinger kan gi avgjørende premisser for nasjonal politikk på de berørte områdene. Det må foretas en vurdering av den forventede lønnsomheten for olje og gassvirksomheten på norsk sokkel av ulike scenarier for europeisk og global energi- og klimapolitikk. Dette er et område hvor det synes å være mange "analyser" som baserer seg på ønsketenkning med ulikt fortegn. Noen hevder for eksempel at utbygging av fornybar energi, og da ikke minst solenergi, vil redusere verdien av gjenværende ressurser på norsk sokkel og føre til en rask nedtrapping av denne virksomheten, mens andre hevder at norsk olje- og gassvirksomhet vil tjene på høye karbonpriser og utbygging av større, men lite fleksibel fornybarkapasitet.

En analyse av forventet framtidsutvikling på norsk sokkel kan gi innsikt som legger viktige føringer for utviklingen av nasjonal politikk, blant annet vil graden av elektrifisering og lokalisering av framtidig virksomhet ha stor betydning for investeringsbehov i nettet og for kraftbalansen i ulike regioner.

Norsk leverandørindustri til olje og gass har svært høy kompetanse og står for en betydelig verdiskaping. Eksportandelen utgjør en stadig større andel og er i mange tilfeller verdensledende på teknologiske løsninger. Denne oljeteknologiindustrien har posisjonert seg godt i det internasjonale markedet og har blitt mindre sårbar for svingninger i investeringer på norsk sokkel. Likevel er et krevende hjemmemarked som både stiller høye krav til sikkerhet og miljø og etterspør nye innovative teknologiske løsninger, en viktig utviklingsarena. Også derfor bør aktivitetsnivået på norsk sokkel også være på et stabilt og høyt nivå fremover. Slik vi har sett at kompetanse i tradisjonelle næringer har blitt brukt til å utvikle nye næringer, må det legges til rette for kompetanse- og teknologioverføring fra denne industrien til nye næringer og til utvikling av teknologiske løsninger innenfor f.eks. fornybar energi og havbruk.

Gassmarkedet er i endring. Unntaket fra gassdirektivet som Norge har hatt de siste 10 år utløp 10. april 2014. Status pr i dag er uavklart. Likhetene med markedene for elektrisitet er store. En tilsvarende markedsreform er nå nødvendig for omsetningen av gass og LNG i

Norge. Konkurransen må bli mulig på tvers av leverandørenes nåværende forsyningsområder. Også nye aktører må sikres adgang. Felles infrastruktur i form av tankanlegg og rørsystem må drives uavhengig av leverandørene, slik at konkurranse ikke kan motarbeides eller hindres. Disse forholdene er adressert i rapporten «Et bedre fungerende LNG marked i Norge» (utarbeidet i regi av Næringslivets NO_x-fond, juni 2013)

7. Fornybar energi og råvarer som nasjonalt fortrinn

Norge har en fornybarandel som få andre land kan regne med å nå i overskuelig framtid. Dette synes å være dårlig forstått i deler av norsk politisk opinion. Noen gir inntrykk av at Norge er en sinke når det gjelder fornybar energi sammenlignet med andre land som Danmark og Tyskland. Et korrekt bilde av virkeligheten er en viktig forutsetning for riktig veivalg videre. Norge har en enestående andel fornybar energi i vår totale energiforsyning. Andelen forventes å stige de nærmeste årene. Vi har et meget stort potensiale for ytterligere produksjon av fornybar energi basert på vannkraft, og vindkraft til lands og til havs. Vi vil i økende grad og i ulike former fange energi fra sola og vi har et bølgekraftpotensiale som de færreste land har. I sement- og lettklinkerproduksjon erstatter avfallsbasert brensel med høy andel biomasse opptil over 60 prosent fossilt brensel (primært kull) Dette er både god energi-, gjenvinnings- og klimapolitikk. I tillegg til bioenergi, vil produkter fra biomasse som biokjemikalier og biomaterialer også ha et stort potensiale og vil ha gode klimaregnskap når livsløpsanalyser vektlegges.

Utfordringen er å utnytte disse energiressursene til riktig tid og på en måte som bidrar til å styrke sikkerheten i norsk energiforsyning, gir gode vilkår for norsk næringsliv og ikke minst bidrar til å redusere de globale klimagassutslippene på en kostnadseffektiv måte.

Stortingsmeldingen må gi oppdatert estimat over energipotensialet og kostnadskurven for de ulike fornybarressursene. Framtidig virkemiddelbruk må ses i sammenheng med muligheten for næringsutvikling og klimagevinster av produsert energi. Rammevilkårene for fornybar energi, for eksempel for vindkraft må være like gode som i Sverige. Når det svenske norske sertifikatmarkedet utløper i 2020 må det etableres gode og hensiktsmessige overgangsordninger.

8. Infrastruktur

Infrastruktur og distribusjonssystem for kraftsektoren blir stadig en viktigere del av et helhetlig og effektivt energisystem. Dette skyldes ny teknologi, og større mangfold av nye aktører både i energiproduksjonen og på forbrukssiden. Og ikke minst skyldes det behovet for bedre samspill mellom ulike relevante markeder. (Energimarked, effektmarked, fjernvarmemarked, kapasitetsmarked, osv.)

Den største utfordringen er å optimalisere bruken av ulike energibærere og produksjonskapasiteter i forhold til aktuelt og nødvendig forbruk. Forbrukerne har også et stort ubrukt potensiale for leveranse av fleksibilitet og systemtjenester. Dette gjelder ikke

bare de store industrikundene, men også i betydelig grad husholdningskundene og framtidig forbruk i transportsektoren.

Mye ny uregulerbar kraft skal fases inn i det norske kraftsystemet de kommende årene. Dette sammen med planene om flere utenlandskabler og elektrifisering av sokkelen, fører til økt behov for nettinvesteringer i Norge. I en situasjon med endret kjøremønster og mer uregulerbar kraft i det norske systemet blir industriens forbruksmønster med jevnt høyt uttak over døgnet og året, samt dens fleksibilitet en viktig ressurs for nettet. Dette må fortsatt reflekteres i industriens betaling for netttjenestene.

Regjeringen arbeider nå med mulig endringer i nettstrukturen, blant annet med oppfølgingen av Reiten-utvalget og ved implementeringen av EUs 3. energimarkedspakke. Dette er endringer som tar tid og må adresseres i meldingen. Det er viktig at dette håndteres på en så smidig måte som mulig ved at vi får en helhetlig tariffmodell uavhengig av nettnivå, som baserer seg på prinsipper i Statnetts tariffmodell for sentralnettet med vektlegging av ytelser til nettet knyttet til fleksibilitet, stabilitet og lokalisering.

Både Nettmeldingen, som ble behandlet i Stortinget i 2012, og andre utredninger peker på at det ligger en gevinst å hente i bedre utnyttelse av energiressursene gjennom mer intelligente systemer. En ny stortingsmelding må ta disse mulighetene et skritt videre og trekke opp en handlingsplan for infrastruktur og system.

9. Virkemidler for teknologiutvikling og innovasjon

Verdiskaping basert på naturressurser som et spesielt fortrinn, og betydningen av forskning, kunnskapsformidling og teknologiutvikling på disse områdene, må drøftes i en ny helhetsmelding. Næringsutvikling i tilknytning til energi- og klimautfordringene ses vanligvis som innovasjon innen nye forretningsområder og virksomheter. Dette er uten tvil svært relevant. Men en omlegging av energipolitikken og en endring av samfunnet i en mer klimavennlig retning skaper også mange muligheter for eksisterende bedrifter, i tillegg til alle nye som skal komme. Skal disse mulighetene føre til næringsutvikling i Norge og Europa må politikken legge til rette for dette.

Norske industribedrifter er viktige aktører i den globale teknologiutviklingen og teknologi- og prosessbedriftene må få rammebetingelser som stimulerer til raskere utvikling og bruk av klima- og miljøteknologi nasjonalt og internasjonalt. Mange norske bedrifter har i dag verdensledende teknologi og kompetanse. Det er viktig at kompetansen i industrien brukes til innovasjon og nyskaping i eksisterende og nye bedrifter. Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging er ikke kraftfullt nok til å utvikle og møte industriens fremtidige behov. Fondet bør ikke være tidsbegrenset og må ha en økonomisk ramme som er et vesentlig bidrag for å få testet ut store pilotanlegg/tidligfaseteknologi. Fondet skal være et viktig virkemiddel for å bidra til klimaforbedringer samtidig som landbasert industri sikrer og videreutvikler sin konkurranseevne.

Eksempler på teknologiutviklingsprosjekter, med basis i lavere energiforbruk og klimagassutslipp:

Eksempel: Alcoa - karbotermisk aluminiumproduksjon

Utviklingsprosjektet der man undersøker muligheten for karbotermisk aluminiumsproduksjon, ble startet sammen med Elkem i 1998 og overtatt i sin helhet av Alcoa i 2011. Den karbotermiske teknologien vil bli banebrytende innenfor energieffektivisering, miljø og ytelse, med et potensial til å redusere energiforbruket med opp til 30 % i forhold til dagens produksjonsmetode. Videre vil Alcoa Karbotermisk redusere produksjon- og kapitalkostnader, eliminere prosessavfall, fjerne karbondioksidutslipp, og driftes med større kraftfleksibilitet.

En ny forsøksstasjon ble bygget på Alcoa Lista i 2011, hvor testing blir gjennomført for å løse gjenstående utfordringer, før en eventuelt tar stilling til videre oppskalering fra laboratorieskala testanlegg til pilotanlegg. Et betydelig kapitalbehov er nødvendig for å utvikle og teste et pilotanlegg og dernest en kommersiell prototype.

Eksempel: TiZirs overgang fra karbon til hydrogen

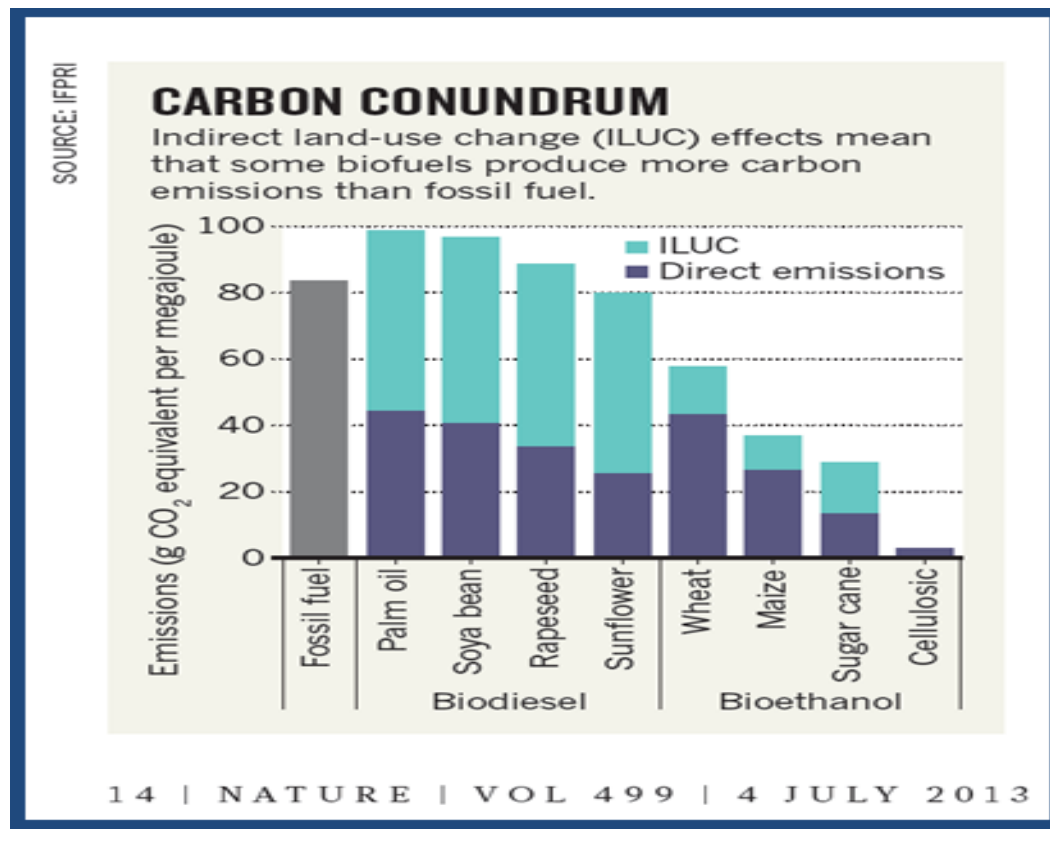
I dag bruker Tizir kull som reduksjonsmiddel i sin produksjon. Ved ny teknologi som planlegges innført byttes kullet ut med hydrogen. CO₂-utslippene vil reduseres med opptil 90 %, samtidig som teknologien gir betydelig energisparing.

Eksempel: Hydros Karmøypilot

Karmøypiloten vil representere en investering på over 3,5 milliarder kroner, med produksjon av 70.000 tonn i året fra tidligst 2017. I et klimaperspektiv vil det sette en ny global standard for energieffektiv aluminiumsproduksjon, med målsetning om ytterligere å forbedre HAL4e-teknologien med et strømforbruk på 12,3 kWh per kilo aluminium og direkteutslipp på 1,4 CO₂e/kg aluminium – og dermed sette nye standarder for både energieffektivitet og direkteutslipp for disse 48 testcellene. I tillegg ønsker Hydro å teste ut 12 «superceller», med et strømforbruk under 12 kWh/kg aluminium, som da kan gi et forskningsmessig grunnlag for neste neste-generasjonsteknologi.

Eksempel: Borregaards Pilotanlegg for 2. generasjon bioetanol og biokjemikalier

Borregaard har bygget en pilot for testing av teknologi for å bryte ned cellulose til sukker. Fiber brytes først ned til cellulose og lignin. Sukkeret fermenteres til etanol og lignin videreforedles til Performance chemicals. Som det fremgår av grafen under er CO₂ utslippet fra bioetanol fra cellulose svært lavt ikke bare i forhold til fossilt drivstoff, men også i forhold til andre biodrivstoff.

Norsk Industri mener det er behov for en samordnet og nasjonal forsknings- og kompetansestrategi for prosessindustrien. Regjeringen bør ta initiativ til at det opprettes en strategi, Prosess21, der prosessindustrien i Norge sammen med myndighetene samles om en nasjonal og langsiktig strategi for utviklingen av prosessindustrien på vei mot lavutslippssamfunnet (etter modell av blant annet strategiene OG21 og Energi21).

Norsk Industri vil særlig understreke at teknologikjeden ikke er fullført før ny teknologi er tatt i bruk i full skala. Slike teknologiskift er ofte forbundet med store investeringer og stor kommersiell risiko. Virkemiddelapparatet må bli mer gjennomgående fra forskning til uttesting i piloter og fullskala demonstrasjonsanlegg. Det er i dag etablert et sett av virkemiddel for energisektoren, klima og næringsutvikling. Stortingsmeldingen må gi en samlet vurdering av virkemidlene i relasjon til nåværende og framtidige rammebetingelser i EU, og foreslå nødvendige og mer kraftfulle virkemidler.

Et eksempel på teknologiskifte som krever store investeringer er arbeidet med å gjennomføre CO₂ – håndtering, der spranget fra pilotanlegg til fullverdig CCS – kjede vil være særdeles krevende. CCS innebærer etablering og drift av hele kjeden, dvs. CO₂-fangst, transport og lagring. For å kunne forene klimahensyn, teknologiutvikling og konkurransehensyn vil en satsning her kreve aktivt samarbeid mellom myndigheter, industriaktører, teknologileverandører og andre kommersielle aktører. CCS er pr. i dag ikke kommersielt modent og videre utvikling av teknologi er viktig. Myndighetene har derfor et særskilt ansvar og rolle for tilrettelegging og utvikling av CCS i perioden fram til kommersialisering.

Eksempel: Norcems testsenter for karbonfangst

Ved fabrikken i Brevik har Norcem, som den første sementprodusent i verden, etablert et testsenter for karbonfangst. I et stort europeisk prosjekt testes 4 ulike teknologier som primært har vært utviklet for olje- og gassrelatert virksomhet samt fossil kraftproduksjon. Prosjektet løper fram til 2017, men de første resultatene fra prosjektet er ventet allerede våren 2015. Erfaringene og kunnskapen fra prosjektet vil være viktig for sementindustrien, og kan også være til nytte og inspirasjon for andre bransjer.

Regjeringens satsing innenfor CCS bør ha følgende mål:

- Redusere norske klimagassutslipp på vei mot 2050.
- Bidra til å sikre bred utbredelse av CCS globalt og utviklingen av CO₂-fangst fra store landbaserte punktutslipp med bakgrunn i den globale klimautfordringen.
- Sikre konkurranseposisjonen for industribedrifter i Norge med store klimagassutslipp.
- Sikre konkurransesituasjonen til norsk gass (og petroleum) i et langsiktig perspektiv.
- Sikre utvikling av norsk leverandørindustri, norsk kompetanse og norsk forskningsaktivitet innenfor CCS-teknologi.

Regjeringen bør tilnærme seg denne problemstillingen fra et nasjonalt så vel som et internasjonalt ståsted og implementering av CCS i Norge må ses i sammenheng med en helhetlig energi-, klima- og næringspolitikk. Målet må være å bidra til en teknologiutvikling som igjen gir reduserte kostnader slik at CCS så raskt som mulig blir kommersielt."

NOTAT

Til: Klima- og miljøminister Tine Sundtoft

Olje- og energiminister Tord Lien

Fra: Norsk Industri

Kopi: Statsråd Vidar Helgesen

Dato:

Sak: Foreløpige betraktninger vedr. Kommisjonens rammeverk for energi- og klimapolitikken for perioden 2020-2030

EU-kommisjonen la den 22. januar frem en energi- og klimapakke som grunnlag for den politiske debatt som skal ende opp i en ny strategi for energi- og klimapolitikken for perioden 2020-2030. Målsettingen er at hovedpunktene i denne skal være avklart før utløpet av året. Regjeringen har bl.a. gjennom brev til Kommisjonen signalisert at Norge ønsker aktivt å være en del av denne prosessen. Norsk Industri vil med utgangspunkt i områder med særlig relevans for bedriftene gi vårt bidrag til arbeidet. Dette notatet tar utgangspunkt i pakkens hoveddokument; meddelelsen "A policy framework for climate and energy policy in the period from 2020 to 2030".

Rammeverkets innhold med særlig relevans for Norsk Industri

Overordnet

Norsk Industri har merket seg Kommisjonens påpekning av at klima og energipolitikken må ses i nøye sammenheng med forslagene for en konkurransedyktig industripolitikk, jfr. Kommisjonens meddelelse "For a European Industrial Renaissance".

Den tydelige linken mellom dagens politikk og neste tiårs-periode understreker behovet for at regelverksutviklingen frem til 2020 bevarer forutsigbare rammebetingelser som kan sikre nødvendig konkurransekraft og derigjennom evnen til å oppfylle målene. Det er avgjørende at Kommisjonens energi- og miljøstøtteregler som nå er under utarbeidelse, ikke innskrenker vårt nasjonale handlingsrom frem til 2020, men danner en bro over mot 2030. Vi vil understreke den gjensidige avhengigheten mellom klima og energipolitikk og en politikk for industriell fornyelse, som også ligger til grunn for det norske klimaforliket.

Klimapolitikk og kvotehandel

Norsk Industri støtter forslaget om ett hovedmål knyttet til økt reduksjon av klimagassutslipp, der ETS er det primære virkemiddelet. Målet om 40 % reduksjon må analyseres grundig der man ser på konsekvensene for de ulike sektorer, særlig med sikte på å hindre karbonlekkasje fra globalt konkurrerende industri.

Så lenge det ikke er etablert et globalt system støttes Kommisjonens konklusjon om behovet for fortsatt tildeling av vederlagsfrie kvoter og "andre tiltak" også etter 2020. Ordningen med CO₂-kompensasjon må videreføres, inntil det eksisterer et "level playing field" blant sammenlignbare stater. Ordningen må gjøres all-europeisk for å sikre robusthet.

I tråd med den vurderingen Kommisjonen gjør er det interessant å merke seg de nylig fremsatte tilleggforslagene til Europa-parlamentets egen 2030-rapport, der man av hensyn til industriens konkurranseevne og faren for karbonlekkasje foreslår å behandle industri og kraftproduksjon forskjellig, eventuelt ved bruk av ulike årlige reduksjonsfaktorer.

For norsk industri er det avgjørende at den sikres likebehandling i forhold til øvrig europeisk industri og at norsk politikk reflekterer dette.

Vi har også merket oss forslaget om å introdusere en såkalt ETS-markedsstabiliseringsmekanisme som skal være basert på objektive kriterier og ikke kunne bli påvirket av rent politiske forhold, verken fra medlemsstater eller Kommisjonen. Norsk Industri vil avvente nærmere analyse av denne mekanismen, men ser det som positivt at den skal reguleres på objektivt grunnlag. Beslektede tiltak som back-loading og set-aside gir ikke den stabilitet og forutsigbarhet som et robust system fordrer og som industrien er avhengig av.

Fornybarpolitikk

Kommisjonen foreslår et felles EU-mål i 2030 på 27 %, men uten at dette skal brytes ned til bindende nasjonale mål. I forhold til 2020-målet har dagens politikk fungert, mens effekten på konkurranseevne, priser og målet om et velfungerende energimarked er negativ. Kommisjonens grep er ment å gi medlemslandene en grad av fleksibilitet, samtidig som all statsstøtte til moden fornybar teknologi skal fases ut i perioden.

Et felles EU-mål for fornybar energipolitikk på 27 %, uten at dette oversettes til nasjonale mål, er akseptabelt for Norsk Industri. Vår sentrale interesse er et tilstrekkelig nasjonalt handlingsrom. Norsk fornybarpolitikk hviler tungt på det svensk/norske systemet med grønne sertifikater. Systemet er markedsbasert, teknologinøytralt og involverer ikke bruk av statlige midler, og er derfor ikke å anse som statsstøtte. Denne statusen må sikres fremover, jfr. forslaget til nye energi og miljøretningslinjer. Som en ordning som leverer resultater bør det norsk/svenske systemet kunne fortsette uhindret frem til 2020 og eventuelt danne grunnlag for en fornyet mekanisme også utover mot 2030. Så langt har den svensk/norske ordningen, som eneste eksempel, understøttet Kommisjonens ambisjoner om økt bruk av markedsbaserte, grenseoverskridende og teknologinøytrale systemer som ikke involverer statsstøtte.

Styrket energieffektivitet og – sparing

Kommisjonen utsetter å gi klare føringer når det gjelder energieffektivisering og henviser til en evaluering som vil komme til sommeren.

Energieffektivisering vil fortsatt være en viktig del av energi- og klimapolitikken. Norsk politikk for energieffektivitet berører kraftforedlende industri gjennom industriens evne til å redusere det spesifikke energiforbruket og derigjennom redusere kostnader. Så langt har ordningene under bl.a. Enova bidratt til å utløse kostnadseffektive løsninger i produksjon og kraftforsyning og det er vesentlig at disse kan videreføres. Derfor er det også viktig at støtteregeleverket frem mot og utover 2020 gir rom for reelle satsinger.

Norge har ennå ikke avgjort om bl.a. Energieffektivitetsdirektivet er EØS-relevant, selv om mye tilsier at det vil bli gjort gjeldende. Uansett vil eksportindustrien imidlertid bli påvirket gjennom nye produkt- og/eller produksjonskrav, bl.a. gjennom Økodesign-direktivet. Dette diskriminerer norsk el-drevne produkter og er også et brudd på prinsippet om fri varebevegelse. Et eventuelt initiativ fra Kommisjonen til en grunnleggende endring av direktivet, bør gripes som en mulighet til å utfordre disse urimelighetene.

Det indre energimarkedet

Et velfungerende indre, energimarked er en grunnleggende forutsetning for å sikre vekst, arbeidsplasser og en levekraftig industri. Kommisjonen konstaterer imidlertid at gjennomføringen av dette ligger både fysisk, strukturelt og prismessig et godt stykke unna i tid. Kommisjonen forventer at energikostnadene for industrien, som for forbrukere for øvrig, vil fortsette å stige frem mot 2030, bl.a. grunnet store investeringsbehov i så vel produksjon som nødvendig infrastruktur.

Ferdigstillingen av det indre energimarkedet skal iht. plan skje i løpet av året. Det vil ikke skje. Kommisjonen legger derfor opp til at man skal sikre energimarkedet og energipolitikken, herunder klima-, fornybar- og effektivitetspolitikken ved at medlemsstatene utarbeider helhetlige energiplaner som angir nasjonale mål, ambisjoner, data og tiltak. Hvis disse ikke viser seg samlet å oppfylle EUs mål forbeholder Kommisjonen seg retten til å komme med bindende tiltak.

Med hensyn til å oppfylle kravene til et liberalisert marked ligger Norge, sammen med øvrig Norden i forkant. Det gjenstår imidlertid å implementere den 3. Energimarkedspakken, hvilket bør gjennomføres så snart som mulig.

Det er uklart om tiltaket om utarbeidelse av helhetlige nasjonale Energiplaner som dekker både energi, klima og konkurransekraft vil bli gjort gjeldende for Norge gjennom EØS. Gjennom eventuell etterfølgende lovgivning må vi imidlertid forvente å måtte svare på de fleste av kravene som stilles gjennom slike planer.

Andre aspekter, herunder CCS, FoU og innovasjon, internasjonal kontekst

Ettersom man over tid vil nærme seg den teoretiske grensen for energieffektivitet og prosessrelaterte utslippskutt, antyder Kommisjonen at CCS kan ende opp som den eneste farbare vei for videre og substansielle kutt i de industrielle utslippene.

Norsk Industri deler dette synet. I denne sammenheng vil trolig det mest vesentlige være å få på plass ordninger som gir aktørene et reelt og langsiktig grunnlag for å identifisere og iverksette prosjekter for CCS.

I og med at Norge ikke nyter godt av EU-fondene, er utviklingen av den generelle forskningspolitikken, samt eventuelt bruk av NER300 derfor av størst viktighet.

Konklusjon

Selv om den politiske prosessen skal gjennom flere runder, har vi sett det som viktig å påpeke noen områder som vil være avgjørende for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet i rammebetingelsene, slik at industriens konkurransekraft og utviklingsmuligheter bevares og forsterkes. Vi berømmer myndighetenes engasjement i denne saken og ønsker fortsatt dialog om disse spørsmålene.